

Aldona Kamela-Sowińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Wydział Zarządzania
Katedra Rachunkowości
aldona.kamela.sowinska@ue.poznan.pl

ROLA ŚRODOWISKA AKADEMICKIEGO W KONTRADYKTORYJNYM PROCESIE KARNYM W POLSCE PO ZMIANIE KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO

Streszczenie: *Cel* – wskazanie na rolę ekonomicznego środowiska akademickiego w ocenie i osądzie prawidłowości prowadzenia procesów gospodarczych i ochronie obrotu gospodarczego poprzez stopniowe włączanie się w procesy sądowe. W efekcie, do czego sprowadza się teza, znacznie wzrosła dowodowa rola rachunkowości, a wraz z nią zapotrzebowanie na niezależne opinie ekspertów pochodzących ze środowisk akademickich.

Metody/podejścia badawcze – zastosowano metodę badania teoretyczno-prawnego i badania nad stanem i funkcjonowaniem obowiązującego prawa.

Wartości poznawcze – wykazano, że zmiana kodeksu postępowania karnego (k.p.k.) w Polsce uświadomi i spowoduje znacznie większe włączenie się środowiska akademickiego – szczególnie dotyczy to obszarów rachunkowości i finansów – w obsługę karnych procesów gospodarczych, co będzie realizacją postulatów i wytycznych MNISW odnoszących się do łączenia nauki i praktyki.

Słowa kluczowe: obrót gospodarczy, kontradykcyjny proces karny, niezależny ekspert.

Wprowadzenie

Pierwszego lipca 2015 r. weszła w życie wielka nowelizacja przepisów postępowania karnego. Środowiska prawnicze epatują hasłami „rewolucja w przepisach”, „dodatkowe obciążenia prokuratorów”, „nowa rola prywatnej opinii”, „co dalej z biegłymi sądowymi”. Warto zatem przyjrzeć się, czy w nowej procedurze karnej, szczególnie w zakresie procesów gospodarczych, nie pojawia się istotne miejsce dla przedstawicieli środowiska akademickiego. Chodzi głównie

o profesjonalistów z zakresu rachunkowości i finansów oraz rolę, jaką mogą oni odegrać w ochronie obrotu gospodarczego. Dodatkowym celem artykułu jest uświadomienie środowisku akademickiemu wzrastającej roli odpowiedzialności społecznej poprzez włączanie się w proces oceny i ochrony obrotu gospodarczego, przez co realizować będą misję szeroko rozumianej edukacji społecznej poza murami uniwersytetów. Na ten ostatni aspekt zwraca ostatnio uwagę Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dokumenty odnoszące się do strategii, misji i kierunków rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce zawarte są w bibliografii pod wspólnym hasłem „Dokumenty 2020”.

1. Obrót gospodarczy jako dobro prawnie chronione

Zatory finansowe, nieuczciwi kontrahenci, pracownicy dokonujący defraudacji majątku, profesjonalne grupy przestępcze zajmujące się wyłudzeniem pieniędzy, oszuści posługujący się fałszywymi dokumentami pozostają zmartwieniem dzisiejszego biznesu. Zjawiska te zmuszają do dogłębnego zainteresowania się prawnymi aspektami rachunkowości i finansów. Zazwyczaj dochodzi do tego w trakcie procesów o łamanie prawa gospodarczego.

Rocznie odnotowywanych jest ponad 150 tys. przestępstw godzących w bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. Liczba ta stanowi jednak najprawdopodobniej zaledwie 30% faktycznie popełnianych przestępstw tego rodzaju, zazwyczaj bowiem ofiara nie jest ich nawet świadoma. Wśród przestępstw gospodarczych aż 19% z nich to manipulacje księgowe [www 1], przez które rachunkowość traci swoją funkcję informacyjną, a w społeczeństwie zmniejsza się zaufanie do zawodu księgowego i rewidenta.

Zadaniem ustawy o rachunkowości jest ochrona obrotu gospodarczego jako dobra prawnie chronionego. Uzasadnienie takiego poglądu wyraziłam w artykule prezentowanym na Zjeździe Katedr Rachunkowości we Wrocławiu w 2015 r. pt. *Obrót gospodarczy jako dobro prawnie chronione przez ustawę o rachunkowości*, z którego fragment wykorzystałam w niniejszym artykule. Stanowisko takie potwierdza Włodkowski [2012, s. 113 i nast.] oraz orzecznictwo w sprawach karnych [wyrok SN, 2014].

Dobro prawne definiowane jest także jako przedmiot ochrony [Prengel, 2002, s. 5]. W prawie karnym wyszczególnia się ogólny, rodzajowy oraz bezpośredni (szczególny, indywidualny) przedmiot ochrony. Przedmiotem ogólnym są te wszystkie wartości, które prawo ma za zadanie chronić – jest on wspólny dla wszystkich przepisów stanowiących zakazy karne. Natomiast rodzajowy przed-

miot ochrony stanowi podstawę podziału części szczególnej kodeksu karnego (k.k.) na rozdziały, w ramach którego zgrupowane są przepisy mające rodzajowo wspólny przedmiot ochrony. Bezpośredni przedmiot ochrony jest najbardziej konkretny, jednoznaczny, ujęty w jednym przepisie w ramach rozdziału [Pren-gel, 2002, s. 5; Cieślak, 1995, s. 25]. „Prawo chroni pewne wartości, które społeczeństwo zorganizowane w państwo uznaje za najważniejsze dla swojego bytu, i dlatego uważa za konieczne strzec je za pomocą tak ostrych, wyjątkowych środków przymusu. Te podstawowe wartości społeczne, chronione przez prawo karne – a więc takie wartości jak np. życie człowieka, jego zdrowie, wolność, nietykalność, a także wartości o charakterze zbiorowym, jak np. niepodległość państwa, jego integralność, bezpieczeństwo itp. – określa się w nauce prawa karnego mianem »dóbr prawnych«” [www 2]. Wyznaczone dobra prawne dają podstawę do określenia granic potrzebnej i sensownej ochrony. Najpierw bowiem występuje pewne społeczne wartościowanie, a dopiero potem stanowi się przepisy. Prawo karne nie jest celem samym w sobie. Nie ma w nim (a w każdym razie być nie powinno) takich norm sankcjonowanych, które nie chroniłyby żadnego dobra prawnego [Giezek, 2006, s. 25]. Jest to wyraz realizacji paremii prawniczej *nullum crimen sine lege* oznaczającej, że nie jest przestępstwem czyn, który nie był zabroniony w momencie jego popełnienia. W polskim prawie karnym ochrona obrotu gospodarczego została określona w art. 296a k.k., zamieszczonym w rozdziale XXXVI „Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu”, co wskazuje, że z definicji obrót gospodarczy jest dobrem prawnie chronionym. Artykuł ten chroni działalność gospodarczą, interes publiczny, przedsiębiorców oraz klientów, a także konsumentów, przez co chroni nie tylko funkcjonowanie jednostek prowadzących działalność gospodarczą, lecz także interesy nabywców indywidualnych. Chodzi także o to, by podmioty gospodarcze działały w sposób wolny (art. 20 Konstytucji RP), na równych prawach, z zachowaniem reguł zdrowej konkurencji, oraz by ujemnych konsekwencji nie ponosili także konsumenci [Stefański, 2009, s. 51].

Nowe obowiązki ewidencyjne wprowadza także nowelizacja Kodeksu Spółek Handlowych. Tworzenie kapitału zakładowego przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością nie będzie obowiązkowe. Minimalny kapitał potrzebny do założenia spółki z o.o. będzie wynosił 1 zł. W spółce z o.o. będzie można ustanowić udziały bez oznaczonej wartości (nominału). Rozwiązanie takie jest alternatywą wobec tradycyjnego modelu kapitału zakładowego, który podzielony jest na udziały o określonej wartości nominalnej. Udziały beznominałowe będą „oderwane” od kapitału zakładowego. Cena – po której wspólnik obejmie udziały beznominałowe – określona zostanie w umowie spółki. Dopuszczony zostanie

także model mieszany, czyli funkcjonować będą udziały tradycyjne i beznominałowe. Istniejące spółki mogą zdecydować się na ustanowienie udziałów beznominałowych bez wdrażania procedury przekształceniowej. Wprowadzono także nowe instrumenty ochrony wierzycieli, m.in. [www 10]:

- wprowadzono tzw. test wypłacalności, każda wypłata na rzecz wspólników będzie wymagała złożenia przez zarząd oświadczenia, że nie doprowadzi ona do utraty przez spółkę zdolności do wykonywania zobowiązań w ciągu roku jej działalności; rozwiązanie to dotyczyłoby wszystkich spółek, również tych istniejących,
- wprowadzono obowiązek tworzenia przez spółkę z o.o. kapitału zapasowego jako rezerwy na pokrycie przyszłych strat dla ewentualnych wierzycieli, w wysokości 5% sumy zobowiązań spółki, ale nie mniej niż 50 tys. zł.

Niewątpliwie więc zadaniem ustawy o rachunkowości jest ochrona obrotu gospodarczego jako dobra prawnie chronionego.

2. Zmiany w kodeksie postępowania karnego od 1 lipca 2015 r.

Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało reformę kodeksu postępowania karnego, której celem była zmiana filozofii prowadzenia procesu karnego. Sędzia w procesie staje się bezstronnym arbitrem rozsądzającym spór między oskarżycielem a obroną. Taki rodzaj procesu nazywa się procesem kontradiktoryjnym. Dotychczasowy model procesowy opierał się na tzw. inkwizycyjności, w którym to na sądzie ciążyła odpowiedzialność i inicjatywa dowodowa w formie zbierania dowodów i przesłuchiwania świadków. W nowej procedurze inicjatywa sądu zostaje ograniczona, rozszerzona natomiast zostaje inicjatywa dowodowa stron. Prokurator, który był autorem aktu oskarżenia, musi osobiście w danej sprawie występować w sądzie [www 3].

Kontradiktoryjność to jedna z zasad prawa procesowego, która nakłada na strony procesowe obowiązek przedstawienia materiału faktycznego oraz dowodowego, jak i wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy. Sąd zaś jako arbiter dokonuje oceny przedstawianego materiału. Kontradiktoryjność opiera się na założeniu, że prawdę można najlepiej wyświetlić wtedy, kiedy do oceny i osądu przedstawiane są sprzeczne poglądy [Smolski i in., 1999].

W uzasadnieniu projektu zmiany KPK, które obejmuje 248 stron, wskazano, że wprowadzenie kontradiktoryjności procesu karnego „stwarza najlepsze warunki wyjaśnienia prawdy materialnej i najlepiej służy poszanowaniu praw uczestników postępowania”. Jednocześnie ma przyczynić się do przyspieszenia postępowania karnego [www 4].

Można spotkać opinie, że zasada kontrydiktoryjności odgrywa istotną rolę we współczesnym postępowaniu karnym. W swej modelowej postaci opiera się na założeniu, że strony procesu karnego są równe i przedstawiają dowody w ich własnym interesie przed bezstronnym i biernym sądem. Problemy funkcjonowania tej zasady w prawie karnym procesowym rodzą wątpliwości interpretacyjne, o czym można przeczytać w fachowej prasie prawniczej [Drajewicz, 2012]. Opinię na przedstawiany temat wydała także Helsińska Fundacja Praw Człowieka [www 5].

J. Ferenz [www 6] pisze: „Aktywizacja stron procesowych naturalnie rodzi obowiązek przygotowania się do wykonywania obowiązków w sposób dojrzały i odpowiedzialny. (...) Nie można dalej akceptować sytuacji, w której to sędzia poszukuje i przeprowadza dowody, by na końcu wydać wyrok, a oskarżyciel ogranicza się do słynnego sformułowania: »popieram akt oskarżenia« i zaproponowania wymiaru kary. Rodzi to znane patologie, jak kierowanie do sądu oskarżeń niemających uzasadnienia w stanach faktycznych i późniejsze wieloletnie procesy. Niezależnie od tego, jak bardzo byłoby to pracochłonne i uciążliwe, to do stron należy obowiązek dostarczenia i przeprowadzenia dowodów”.

Główną zmianę, z punktu widzenia niniejszego artykułu, wprowadza art. 167 k.p.k., polegającą na wprowadzeniu nowych reguł przeprowadzania dowodów z inicjatywy stron procesowych i ograniczeniu inicjatywy dowodowej sądu do „wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadków”. Dotyczy to wszystkich postępowań przed sądem wszczynanych z inicjatywy strony procesowej, wniesionych zarówno przez oskarżyciela publicznego, jak i z prywatnego aktu oskarżenia, a także środków odwoławczych oraz wszelkich wniosków. Z założenia zatem na etapie postępowania sądowego zasadą będzie przeprowadzanie dowodów na wniosek stron. Ma to na celu zwiększenie aktywności stron procesowych w postępowaniu sądowym. Konsekwencją takiej zmiany będzie w praktyce przerzucenie odpowiedzialności za wynik postępowania sądowego z sądu na strony procesowe. Doprowadzi to do stanu, w którym sędziowie będą pełnić funkcję biernych arbitrów. Dotychczas taki model był nam znany z amerykańskich filmów. Znacząco zatem zwiększy się rola niezależnych opinii wydawanych przez ekspertów.

3. Kto to jest ekspert?

Ekspert (znawca) – osoba powszechnie uważana za posiadającą solidną technikę lub umiejętności, której zdolność do oceniania lub podejmowania właściwych, słusznych lub mądrych decyzji jest upoważnieniem lub statusem przyznanym przez jakąś grupę społeczną (np. zawodową) lub opinię publiczną w określonym,

znanym obszarze. Mówiąc ogólniej, ekspert to osoba o rozległej wiedzy lub potencjale opartym na badaniach, doświadczeniu lub pracy w określonej dziedzinie. Eksperci są proszeni o poradę dotyczącą znanego im tematu, ale nie zawsze zgadzają się co do szczegółów obszaru badań. Dzięki kwalifikacjom, szkoleniom, edukacji, zawodowi, publikacjom lub doświadczeniu (praktyce) ekspert może być uważany za kogoś, kto posiada specjalną wiedzę dotyczącą tematu, a wykraczającą poza wiedzę przeciętnej osoby i wystarczającą, aby inni mogli oficjalnie i zgodnie z prawem polegać na jego indywidualnej opinii. W przeszłości rolę eksperta odgrywał mędrzec. Osoba ta była zazwyczaj myślicielem rozpoznawanym po jego mądrości i rozsądnej ocenie [www 7].

Według *Słownika języka polskiego PWN* ekspert to osoba uznawana za autorytet w jakiejś dziedzinie [www 8]. Jest to osoba z wieloletnim doświadczeniem w danej dziedzinie, która posiada umiejętności gromadzenia, interpretacji i wykorzystania wiedzy z danej dziedziny do rozwiązywania problemów. Wiedza eksperta bazuje na tzw. *best practices*, czyli przykładach praktycznego wykorzystania i zastosowania wiedzy [www 9]. Rządowy Portal Innowacji podaje również niektóre cechy wyróżniające eksperta:

- „posiada dużą wiedzę w danej dziedzinie, większą od innych, bardziej usystematyzowaną i udokumentowaną,
- jest uznawany za eksperta w danej dziedzinie także przez innych przedstawicieli tej dziedziny,
- posiada szerokie, holistyczne spojrzenie na problem, z którym przychodzi mu się zmierzyć,
- jest niezależny w prezentowanych przez siebie osądach i wydawanych opiniach,
- potrafi przekazać wiedzę ekspercką w sposób ułatwiający korzystającym z tej wiedzy podejmowanie decyzji,
- posiada umiejętności komunikacyjne ułatwiające przekazywanie wiedzy,
- przekazuje wiedzę w sposób rzetelny i sumienny,
- jest etyczny w swoim postępowaniu,
- bierze odpowiedzialność za przekazaną wiedzę,
- posiada profesjonalny warsztat metodyczny do gromadzenia, przetwarzania i przekazywania wiedzy eksperckiej,
- przekazuje swoją wiedzę z entuzjazmem, wzbudzając zainteresowanie innych,
- posiada wieloletnie doświadczenie praktyczne w danej dziedzinie” [www 9].

Wymienione powyżej cechy spełniają pracownicy naukowcy wywodzący się ze środowiska akademickiego. Każde środowisko jest skażone ludźmi o cechach miernych i wykazujących postawy nieetyczne, ale środowisko akademickie cechuje się najniższym wskaźnikiem takich zachowań i postaw. Można założyć, że

ekspertyzy i opinie wykonywane przez pracowników naukowych na rzecz rozstrzygnięć w gospodarczych procesach karnych będzie charakteryzować najwyższy profesjonalizm i obiektywizm.

Podsumowanie

Konsekwencją zmiany k.p.k. jest przerzucenie odpowiedzialności za wynik postępowania sądowego z sądu na strony procesowe, a sędziowie będą pełnić funkcję biernych arbitrów. Nastąpi znaczne zwiększenie roli niezależnych osądów i opinii osób spoza dotychczasowego grona biegłych sądowych. Szczególnie w skomplikowanych procesach gospodarczych, gdzie wielokrotnie spotyka się zjawisko rozbieżnych opinii biegłych, sąd w swej ostatecznej roli arbitra zmuszony zostanie oprzeć werdykt na niezależnej opinii eksperta spoza środowiska dotychczasowych biegłych. Wzrośnie, w mojej ocenie, rola osób ze środowiska akademickiego, niezależnych od biznesu, w tworzeniu opinii rozstrzygających dla wyroku sądowego. Niezależni eksperci wywodzący się z grona naukowców – praktyków z zakresu rachunkowości i finansów staną się strażnikami ustawy o rachunkowości. I do tej nowej roli musimy się przygotować.

Dla porządku należy dodać, że w wyniku szybkich przemian legislacyjnych w Polsce już po złożeniu niniejszego artykułu wprowadzono kolejne zmiany w ustawie Kodeks postępowania karnego, zawartej w ustawie z dnia 11 marca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 437), które weszły w życie 15 kwietnia 2016 r.

Literatura

Ciechan-Kujawa M. (2014), *Wielowymiarowy audyt biznesowy – wartość dodana dla organizacji i interesariuszy*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń.

Cieślak M. (1995), *Polskie prawo karne*, Warszawa.

Dokumenty 2020 rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce:

- *Raport z konsultacji indywidualnych Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/148606eddfc02c2fcb40be-bc5f6b1165.pdf).
- *Analiza trendów i najlepszych praktyk wynikających z dokumentów definiujących strategię szkolnictwa wyższego na świecie* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/05e44ffe07f7e6a3b38a6144afd3ade3.pdf).

- *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/59579f9e6efaec82014d6d5be081ca23.pdf).
 - *Diagnoza stanu szkolnictwa wyższego w Polsce* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/fa5b19e372e1bed45db817b8380c8468.pdf).
 - *Uwarunkowania przyszłego rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce: globalizacja, demografia i zmiany społeczno-gospodarcze w Polsce* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/48d88a26c432b1692b8365e2c1e3e482.pdf).
 - *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku – wariant pierwszy* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/f96a8c8163d435591f2f73f991ca92d5.pdf).
 - *Raport z konsultacji instytucjonalnych Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/40cef86696a6c03820f-8734638d57b40.pdf).
 - *Uwarunkowania rozwoju szkolnictwa wyższego: prawo, finanse publiczne, czynniki kulturowe, przygotowanie absolwentów* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/fe5b797a43b5041c3cdc3bff4c7c2a86.pdf).
 - *Misja, wizja i cele strategiczne szkolnictwa wyższego w Polsce w perspektywie 2020 roku* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/9b9413575c0e968c236bbd1d1f0a64db.pdf).
 - *Analiza zadań i celów strategicznych szkolnictwa wyższego wynikających z zagranicznych dokumentów strategicznych* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/61c24734cfdee1619f946416ca4ba1f2.pdf).
 - *Analiza zadań i celów strategicznych szkolnictwa wyższego wynikających z krajowych dokumentów strategicznych* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/21e652dd84ba3c6d3b17efe44a1e008a.pdf).
 - *Raporty z ewaluacji dwóch wariantów strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku* (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/44b800d0-3f67271ba7e4498682538edd.pdf).
- Drajewicz D. (2012), *Kontryktoryjność procesu karnego w świetle projektowanych zmian kodyfikacyjnych*, „Monitor Prawniczy”, nr 18.
- Giezek J. (2006), [w:] M. Bojarski, J. Giezek, Z. Sienkiewicz, *Prawo karne materialne*, Warszawa.
- Górniok O. (1988), *Wiktymologiczne problemy przestępczości gospodarczej*, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne”, t. 19.
- Księżopolski K.M. (2011), *Bezpieczeństwo ekonomiczne*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa.
- Prengel M. (2002), *Dobro prawne – centralne pojęcie prawa karnego*, „Jurysta”, nr 5.
- Smolski R., Smolski M., Stadtmüller E.H. (1999), *Słownik Encyklopedyczny. Edukacja Obywatelska*, Europa, Wrocław.
- Stefański R.A. (2009), *Przestępstwo korupcji gospodarczej (art. 296a k.k.)*, „Prokuratura Generalna”, nr 3.

- Wilk L. (2011), *Prawnokarna ochrona obrotu gospodarczego* [w:] S. Kalus (red.), *Ochrona obrotu gospodarczego*, Warszawa.
- Włodkowski O. (2012), *Przepisy karne ustawy o rachunkowości*, Lex, Warszawa.
- Wyrok SN (2014) z 6.11.2014 r., sygn. akt IV/KK200/14.
- Żukrowska K. (2013), *Ekonomia jako sfera bezpieczeństwa państwa* [w:] M. Żuber (red.), *Interdyscyplinarność nauk o bezpieczeństwie*, Difin, Warszawa.
- [www 1] <http://www.pwc.pl/pl/biuro-prasowe/2014/2014-03-12-dynamiczny-wzrost-przesteczosci-gospodarczej-w-polsce.jhtml> (dostęp: 7.09.2015).
- [www 2] <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/29207/011.pdf> (dostęp: 16.01.2015).
- [www 3] <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1458840> (dostęp: 14.08.2015).
- [www 4] bip.ms.gov.pl/pl/projekty-aktow-prawnych/prawo-karne/download,1649,1.html (dostęp: 4.09.2015).
- [www 5] <http://www.hfhr.pl/opinia-hfpc-w-sprawie-projektu-nowelizacji-kodeksu-postepowania-karnego> (dostęp: 14.08.2015).
- [www 6] <http://nawokandzie.ms.gov.pl/numer-21/opinie-numer-21/ta-straszna-kontradzyktoryjnosc.html> (dostęp: 14.08.2015).
- [www 7] <http://www.governica.com/Ekspert> (dostęp: 14.08.2015).
- [www 8] <http://sjp.pwn.pl/szukaj/ekspert> (dostęp: 30.08.2015).
- [www 9] http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_86196.asp?soid=D7F6E33F6A7B404E993F-25B2AE47BEFF (dostęp: 30.08.2015).
- [www 10] <http://mojafirma.infor.pl/spolki/695158,Nowelizacja-KSH-zmiany-w-spolce-z-oo-w-2015-r.html> (dostęp: 10.09.2015).

THE ROLE OF ACADEMIC ACCOUNTING AND FINANCE EXPERTS IN THE POLISH CODE OF CRIMINAL PROCEDURE

Summary: The Polish Code of Criminal Procedure (CCP) is forced on July 1, 2015. The most fundamental changes relate to the rules regarding the process of criminal trials, where the Court will not be entitled to play as active a role in the evidentiary part of proceedings. Expert evidences as the independent product of the expert uninfluenced as to form or content by the exigencies of litigation will play the significant role. Expert evidence is sought most obviously in disputes requiring detailed scientific or technical knowledge. Academic accounting and finance experts will play the most important role in incoming criminal procedure.

Keywords: economic turnover protection, new criminal law, independent expert.